

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: SECRETARIS:

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER:

J.F. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING:

750-9109554-54 of
000-0788241-19

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 16 Nr. 12 december 87

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

DECEMBER en EERSTE JANUARI - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen op de hiernavolgende activiteiten.

A. JAARLIJKS SOUPER GEVOLGD DOOR DE KLEINKUSTAVOND op

vrijdag 11 december 1987 om 19 uur

in het restaurant van het Koninginnehof.

Details van deze activiteit en inschrijvingsvoorwaarden zijn verschenen in ons novembernummer. Deze aankondiging dient enkel als herinnering.

B. DECEMBER AVONDVOORDRACHT op

donderdag 18 december om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colenstraat 6.

het onderwerp : DE GROTE VLOEIING VAN 1584 of HET ONTSTAAN VAN DE HUIDIGE (EN TWEDE) HAVEN VAN OOSTENDE

de spreker : de heer J.B. DREESEN

Het ontstaan van onze GEULE moet in haar tijd geen ophefmakende gebeurtenis zijn geweest want de meeste schrijvers spreken wel over de gevolgen van het doorsteken van de duinen aan de oostkant van onze stad maar nooit over het gebeuren zelf. Zelfs de Oostendse kronieker bij uitstek, Jacobus BOWENS, schrijft in zijn werk over Oostende : "Den nederlandschen Historieschrijver VAN METEREN verklaert, dat de zee door het afbreken van die Zand-bergen of Duinen, een nieuwe inbreuk langs het Oosten zou gemaakt hebben (c) dewelke men de GEULE naemde, welke Geule de tegenwoordige staande haven is, maar ik kan niet vinden in wat jaar d'eerste Inbreuk van die Geule zou geschiedt zijn.....

(c) Van Meteren blz. 455".

VLIETINCK is de enige die op basis van een reeks geschriften een jaartal bepaalde. Al deze referten werden kritisch nage-trokken en in hun juiste tijdsgebeuren geplaatst. Voorzien van een aanloop tot en een overgang naar krijgt U hier een merkwaardig beeld van hoe een strategisch obstakel uitgroeide tot een bruikbare haven.

Een hoogst interessante uitdieping van een boeiend Oostends onderwerp dat U niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom.

C. EERSTE JANUARI-ACTIVITEIT in de reeks "Ken Uw Stad" op

zaterdag 9 januari 1988 om 17 uur

Geleid bezoek aan de RETROSPECTIEVE EMIEL BULCKE in het Museum voor Schone Kunsten op de tweede verdieping van het Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein, Oostende

onder leiding van onze Stadsconservator de heer Norbert HOSTYN.

Emiel BULCKE, de Oostendse portretschilder bij uitstek, is lang een miskend kunstenaar geweest in zijn eigen stad. Dank zij de inzet van de heer HOSTYN, Stadsconservator en bestuurslid van onze Kring, wordt Emiel BULCKE "Sant in eigen land" gemaakt. Dit is een enige gelegenheid om, onder deskundige leiding, een inzicht te krijgen in het gevarieerde werk van deze Oostendse Meester.

Wij verwachten U stellig op deze unieke rondleiding.

August VAN ISEGHEM

OP ZOEK NAAR OUDE AARD- EN HEMELGLOBES

Wij kunnen het begrip "globe" omschrijven als een bol (van koper, hout, papier enz.) die in een zogenaamde stoel om zijn as beweegbaar is en waarop hetzij de oppervlakte der aarde ("aardglobe"), hetzij de sterrenhemel afgebeeld is ("hemelglobe"). In de totale Nederlandse globeproductie was het aandeel van de Zuidelijke Nederlanden niet gering. Over het aantal in België aanwezige globes, hun herkomst en hun huidige lokalizatie zijn lang niet alle gegevens bekend. Daarom loopt momenteel in België, ongeacht hun herkomst, een onderzoek naar de oude aard- en hemelglobes. De K.U. Leuven startte in 1982 met een grondige inventarisatie, onder leiding van Prof. Dr. Frans DEPUYDT, hoofd van de Dienst Kartografie en een telg uit de kustvlakte.

Door middel van een enquête konden een vijftigtal interessante aard- en hemelglobes en globesegmenten uit de periode vóór 1850 gelokaliseerd worden. Langs deze weg richt de K.U. Leuven zich tot iedereen die kan helpen. De aandacht van de kartografische dienst gaat op de eerste plaats uit naar aard- en hemelglobes die vóór 1900 vervaardigd werden. Ook armillaria, dit zijn geheel uit ringen bestaande hemelglobes, en de nog niet op bol gemonteerde segmenten komen in aanmerking, evenals kunst- of gebruiksvoorwerpen in globevorm. Gelet op de bijzonder grote waarde van deze voorwerpen wordt volledige discretie gewaarborgd. Wie informatie kan bezorgen, wordt verzocht een seintje te geven aan Leen LEEMAN, Instituut voor Aardwetenschappen, Dienst Kartografie, Redingstraat 16 bis, te 3000 Leuven (tel. : 016/22.69.20).

Emiel SMISSAERT

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶

HET BESTUUR VAN DE HEEMKRING "DE PLATE" WENST U ALLEN
PRETTIGE EINDEJAARSFEESTEN !

door Norbert HOSTYN

De "Cercle Artistique" kende heel wat moeilijkheden om een geschikt lokaal te vinden. Van 1908 tot 1912 was het een sukkeltocht. We vinden ze in die paar jaar tijd op maar liefst vijf adressen terug : Ibis Hotel, Cinéma Pathé, Hotel Saint-Georges, Hotel National en Hotel Windsor Castle.

Dit alles vinden we op een grappige manier omschreven in een groots gedicht, samen met fijne pentekeningen en foto's gevat in een omlijsting (Oostende, Heemmuseum).

1.

Tous les ostendais, chevaliers de la palette
Reçurent un beau jour une convocation.
Brocka, Gerbosch, Jan D'Ostende, Trois esthètes
Faisaient, au nom de l'art, un "grand" réunion.
Vers l'Hôtel de Ville
Ensemble portant nos pas
Jan comme chef de file
Suivaient Gerbosch et Brocka
Les aquarellistes
Les peintres et les sculpteurs
Bref tous les artistes
accouraient pleins d'ardeur.

2.

Après quelques séances tenues Salle des Milices.
Le cercle fut formé, le comité nommé
Il porta ses pénates à l'Hôtel de l'Ibis...se
Où, de vite s'installer, le grand art fut sommé.
Mais, rébarbative,
à peine fut-elle entrée
que, vindicative,
La peinture voulut quitter.
En chambre garnie
Du grand Cinéma Pathé
Pour tout la vie
Crut aller s'abriter.

3.

Pour s'installer là-bas, on mit la forte somme
On renouvela tout, rideaux, papier, vernis,
mais au bout de trois mois, le baas, un fort brave homme !
Nous mit, très poliment, à la porte du logis.
Au milieu des rues
Le cercle déambulant
à dia ou à hue
avait l'air d'un juif-errant.
Tous, à pleines gorges
Implorèrent chaque passant,
Quand l'Hôtel St. Georges
Dit : entrez, mes enfants !

4.

Ah qu'on était bien là pour un cercle artistique !
Tir au rez-de-chaussée; sall'de dance au premier,
un piano cass'role, un local esthétique
Pour sûr ce changement, c'était bien le dernier !

mais la politique
Qui gâte tous les métiers
S'mêla d'la boutique :
il fallut r'déménager !
de l'association
Libéral c'était l'local...
Et nous rembarquions...
Pour l'Hôtel National

5.

C'était un vrai musée de peintures murales
Sur chacun des panneaux y avait bien dix tableaux
Portraits, natures mortes, marines ou batailles,
Tout sentait le grand art, tout respirait le beau !
O ! cercle artistique,
Pourquoi les as-tu quittés
Ces lieux esthétiques
Que l'art a si bien traités ?
Prekstoel que tu guettes
Résiste à ton fol amour
Et Windsor, coquette,
T'abrite pour un jour

6.

Windsor Castle Hôtel, vraie chamb' de jeune fille
Nous serons pour toi, j'espère, un plus fidèle amant
Tu nous plais, nous t'aimons, mais fol est qui se fie
A ceux qui sont un vrai cercle d'art ambulante !
Le cercle artistique
Ici s'arrête un instant...
mais je suis sceptique !
Sera ce pour bien longtemps !
car je vois, confrères,
Dans un bel encadrement
La vieill' tour St. Pierre
Et Paul qui nous attend....

14 mars 1912.

1909

Met Pasen hield de jonge "Cercle Artistique" haar 2e Salon in het Kursaal. Jan DE CLERCK exposeerde er twee olieverven, "Zonnig Straatje" en "Sous-bois nabij Spa", een aquarel "Sous-bois te Wimbledon" en een pastel "Brugs hoekje" (1).

Meteen weten we dat DE CLERCK toen al in Engeland geweest moet zijn.

Naar het zomersalon 1909 in het Kursaal stuurde hij een "Landschap" dat een welwillende kritiek kreeg :

Le public lui tient compte de la patience et de la sincérité de ses études. Son dessin est correct, son coloris a de la fraîcheur. Il est sur la voie qui doit le conduire aux succès sérieux, si son inspiration, en puisant de nouvelles forces dans le travail s'élève graduellement vers cette vérité idéale qui est le but des peintres comme celui des poètes.

Nog in dat jaar stuurde DE CLERCK een "Gezicht te Brugge" en een "Nevel te Oostende" naar het Salon te Wien.

KUNST GENEGEN

Om het belang van "Kunst Genegen" in verband tot Jan DE CLERCK te begrijpen is een woordje uitleg over de figuur van "Paster PYPE" nodig. Deze priester, aalmoezenier van de visserij, stelde zijn leven ten dienste van de armere vissersbevolking en ondernam tal van initiatieven tot verbetering van hun lot. Hij deed dat via zijn visserijschool, maar ook via zijn "Vissersgilde" van waaruit hij zijn sociale werking verzorgde en de elementaire opvoeding van het vissersvolk bewerkte, ondermeer via een toneelkring.

Jacques ASAERT, leerling van Jan DE CLERCK, maakte als kleine jongen de geboorte en latere wel en wee van "Kunst Genegen" van dichtbij mee. Zijn grootouders hielden immers het café van Paster PYPE's "Vissersgilde" open.

J. ASAERT herinnert zich nog levendig een sentimenteel volks toneelstuk "Einde eens werkstakers", waarbij op het einde de doden de scène bedekten !!!

Op zekere dag in 1909, aldus ASAERT, kwam er een bende artisten de Gildezaal binnen. Het waren "echte artisten" : gehuld in zwierige, zwarte kapmantels, brede hoeden op de hoofden, baarden en snorren... Eén van hen was Jan DE CLERCK. En al gauw enthousiasmeerde die zich voor de zaak van deze gewone mensen. Op verzoek van Paster PYPE ging hij zich inlaten met de toneelkring om die op een wat hoger peil te brengen. Samen met enkele vrienden stichtte Jan DE CLERCK er zo de groep "Kunst Genegen".

Het eerste toneelstuk dat zo opgevoerd werd, zou "Kermisklok, Doodsklok" zijn geweest; een romantisch drama over het bohémienleven van kunstschilders en beeldhouwers. Om het decor er zo echt mogelijk te laten uitzien, voerde DE CLERCK requisieten uit zijn eigen atelier en uit dat van broer Oscar aan.

Het was op slag een ander soort toneel geworden en dat had veel succes bij die eenvoudige lieden. Daarnaast bestond er toen ook al een koorafdeling en was er een orkestje nodig, dan recruteerde Jan de muzikanten in zijn vriendenkring en in die van zijn broer Georges.

Jan DE CLERCK kwam zo vele avonden samen met die eenvoudige mensen om er hen wat zang en toneel aan te leren.

Deze nobele activiteiten vormden ongetwijfeld de voedingsbodem voor zijn latere, door hemzelf als "folkloristische" omschreven schilderijen waarvoor hij de thema's uit het vissersmilieu koos. Jan DE CLERCK zag een symboliek achter die werken : hij plaatste zijn figuren als typen op het voorplan, omgeven van duidelijke contouren, het geheel uitgewerkt in frappante kleuren. Hij toonde de Oostendse volksmens, peilde naar hun gemoed, dacht er niet aan petieterige anecdoten of fait-divers weer te geven. Hij betrachtte die volksaard in zijn folkloristische doeken te synthetiseren.

De schilderijen "Paster Pype en zijn vissers" (Oostende, Vrije Visserijschool Paster Pype), "Oude Vismijn", "Grote zus", "Moeilijke berekening" (Oostende, Museum voor Schone Kunsten) en nog andere zijn daar resultaten van.

"Kunst Genegen" floreerde zo tot aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, geschraagd door Jan DE CLERCK's idealisme.

(1) Salon des Beaux-Arts d'Ostende. Catalogue. Kursaal 11 au 25 avril 1909, Oostende, 1909, p. 13, nrs. 29-32.

(wordt vervolgd)

door Ann CASIER

3. ROGIER

ROGIER was chef van het dansorkest in het Casino en tevens tweede dirigent van het orkest van het Kursaal. Vanaf het jaar 1871 heeft hij SINGELÉE, toen eerste dirigent, regelmatig vervangen. Hij was van 1870 tot 1872 in het Kursaalorkest werkzaam.

4. HYPOLITE-JEAN DUHEM (1828-1886)

Hypolite DUHEM werd te Parijs geboren uit Belgische ouders op 01 december 1828. Hij was een goed trompettist, verbonden aan de Concerts populaires. In 1846 behaalde hij zijn eerste prijs trompet aan het Koninklijk conservatorium te Brussel als leerling van ZEISS die hij in 1860 dan ook opvolgde. Hij ondernam talrijke reizen, onder andere naar Schotland en Amerika met het beroemde orkest van JULIEN en liet zich ook horen in Denemarken en Nederland met heel wat succes. In 1848 stond hij als trompetsolist bij het orkest van de Gidsen vooraan in het Munttheater.

Het is te Londen dat meerdere van zijn composities voor trompet en cornet gepubliceerd werden. "24 études progressives pour cornet et bugle" werd nochtans te Brussel uitgegeven. Samen met professor BERNIER, eveneens professor aan het Koninklijk conservatorium te Brussel, werd hij tot Ridder in de Leopoldsorde benoemd (1).

In 1870 kwam hij terecht in het Kursaalorkest, dat toen onder leiding van SINGELÉE speelde. Hij werd er als "cornet-solo van de koning" naar waarde geschat (2). Hij scheen zelfs tot de uitzonderingen te behoren die bij een solo-uitvoering, in casu "Carnaval de Venise" van A. THOMAS, de zaal muisstil kreeg (3). Wanneer SINGELÉE in 1875 ziek werd, kon men er moeilijk toe besluiten één dirigent aan te stellen. De keuze viel op het duo DUHEM en DUMON (zie verder) die beurtelings zouden dirigeren (4). De plaatselijke krant nam uit het blad "Fédération Artistique" de volgende omschrijving van hen over: "DUHEM en DUMON, twee vermaarde solisten, die het muziekpeil erg hoog brachten en in het Kursaal grote successen boekten als dirigent en solist" (5).

Nochtans was kort voordien in de Oostendse kranten een felle polemiek rond hen losgebarsten (zie verder) wat resulteerde in het ontslag van beide als dirigent, nadat ze zich eerst fel verdedigd hadden (6).

Hypolite DUHEM stierf nabij Luik op 14 augustus 1886 (7).

(vervolgt)

(1) E. GREGOIR, Les artistes musiciens belges au XVIIIe et au XIXe siècle, Brussel-Parijs, 1885, p. 152-153.

(2) E.O., 15.07.1870.

(3) E.O., 30.07.1870.

(4) E.O., 16.07.1875.

(5) E.O., 20.01.1878.

(6) E.O., 23.12.1877.

(7) E. GREGOIR, Galerie biographique des artistes musiciens belges du XVIIIe et du XIXe siècle, Brussel-Antwerpen, 1862, p. 64. Werd in de marge geschreven op het exemplaar in de Brussel Albert I-bibliotheek bewaard.

DE CERCLE DES SPORTS

door Ivan VAN HYFTE

Oostende kent een lange traditie van "elitaire" sporten. Wie de publiciteitsbrochures, ansichtkaarten, plaatselijke pers of andere tijdsadvertenties er op na slaat, ontdekt heel wat sportdisciplines. Waar comtes, chevaliers, barons en andere militaire hoogwaardigheidsbekleders iets lieten zien om gezien te worden. Onze "Koninklijke" bood hen uiteindelijk meer dan flaneren op de zeedijk tijdens een bloemenfeest of je op de hoogte houden van het politiek gebeuren, in de tientallen kranten van de leezaal van het Kursaal.

Voor de sportievelingen was er de Raid militaire international Bruxelles-Ostende of een militair schermtornooi achter de gaanderijen. Of de polo-vlakte vóór het Palace Hotel, of de Tir aux Pigeons (vanaf 1899).

Opwindend waren de zeilraces Dover-Oostende, gevolgd vanop een pakketboot. Net zoals de Engelsen in 1830 de paardenrennen introduceerden, zo ook kwam het golfspel vanuit Albion overgewaaid. De opgestropte golbroek, de lang-witte tennisbroek en het tennisracket stond chic. Al dit aanbod voor wie zich nóg mocht vervelen, werd aangevuld met cricket, atletiekwedstrijden op het strand, hockey en automobielsport met de jaarlijkse befaamde Semaine automobile d'Ostende.

Helemaal in die sfeer begrijpen we dan ook de oprichting, op 20 april 1903, van een privé-sociëteit, de CERCLE DES SPORTS, gevestigd in de Avenue de Stuers, met het doel zijn leden een sportief verenigingsleven aan te bieden, dat waardig was aan hun status. Naast de ontmoetingsfactor (belangrijk voor die kringen) was het sporten in openlucht hoofdzaak : regatta à voile et à l'aviron (cfr. de Sport Nautique), duivenschieting, lawn-tennis, polo, golf, venetiaanse feesten, jachting... Ook de deelname aan Belgische en Kongolese weldadigheidswerken werd aanbevolen.

Onder de ereleden citeren we uit de statuten : Sa Majesté Impériale le Sjah de Perse, Son Altesse Royale Monseigneur le Duc d'Orléans, Sa Grâce le Duc de Westminster. Naast een 30-tal stichtende leden was het aantal permanente leden onbepaald. Wie er 21 was, diende schriftelijk een aanvraag in. Twee stichtende leden aanvaardden het peterschap waarna alle namen, 2 dagen vóór de stemming werden geafficheerd. 3/4 van de uitgebrachte stemmen waren nodig om verkozen te zijn. Eenmaal lid kregen ze met hun dame toegang tot de salons die gereserveerd waren voor leden. Ambassadeurs en vreemde ministers werden op eenvoudige aanvraag toegelaten. Een reglement van interne orde werd jaarlijks uitgehangen in het lokaal van de Cercle. Het jaarlijkse lidgeld bedroeg 50 Fr. Uitstoting kon gebeuren bij ernstige feiten, dit na een 2/3 meerderheidsbeslissing.

De Salons waren iedere dag van 10 u 's morgens open tot 1.30 u na middernacht. Daar lag ook een register om mogelijke grieven kwijt te kunnen. Ik bezit een ledenlijst van 1906. Typerend is de herkomst van de heren die vanuit allerlei Europese grootsteden Oostende als 1e continentale badplaats blijkbaar goed kenden en er vaak moeten gelogeed hebben. Let op de titel bij de voorbeelden : Londen (Lord Aberdair), Madrid (Duc d'Albe), Budapest (Son Excellence Comte Géza ANDRASSY), Parijs (Baron Marcel BAYENS), Sint-Petersburg (Prince Anatole BARIATINSKY), Wenen (Prince François Joseph de BRAGANCE, Infant de Portugal), Warchau (Prince

Wladimir Swiatopolk CZETWETINSKY), Praag (Carl MENZEL), Teheran (Son Eminence Hakimeh MOLK, médecin particulier de S.M.I. le Sjah de Perse), Berlijn (Comte Elie de TALLEYRAND de PÉRIGORD), Caïro (Prince Djemel TAUSSAN)... Opvallend veel Parijzenaars en Londenaars in dit gezelschap van "gekroonde" hoofden. Het bezoek van de Europese high-live moet beslist van bijzonder groot belang geweest zijn voor de populariteit en de ontwikkeling van Oostende, sedert Leopold I jaarlijks in onze binnenstad vertoefde.

In de marge van het verhaal nog een persoonlijke bedenking die ik kwijt wil : wie stelt ooit nog eens een volledige inventaris op van de toenmalige V.I.P.'s die Oostende, vóór 1914, met een bezoek vereerd hebben ?

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

VERGROTING & VERBETERING VAN DE OOSTENDSE HAVEN IN 1783

Op 11 juni 1781 kwam Jozef II van Oostenrijk in onze stad aan bij een bezoek aan onze gewesten.

Op 12 juni bezocht hij, in aanwezigheid van de Burgemeester Thomas RAY en het volledig gemeenteraadscollege en in het gezelschap van Generaal de TERCY en van verschillende ingenieurs, de haven van Oostende en het dok, het arsenaal en eveneens de magazijnen van de haven. Bij dit bezoek beloofde Jozef II verschillende verbeteringen aan de haven van Oostende.

Op 13 juni 1781 ontving de magistratuur van Oostende een decreet, gedagtekend op 11 juni (de dag van de aankomst van Jozef II) dat werd uitgevaardigd, waarbij de haven van Oostende tot "VRIJE HAVEN" werd verklaard.

Na dit decreet kende Oostende een ongekeende opbloei, een nieuwe stad werd gebouwd buiten de vorige en afgebroken stadswallen en dit op het gebied tegenwoordig gekend als de wijk "HAZEGRAS".

Grote werken werden eveneens uitgevoerd aan de bestaande en gedeeltelijke verzande haven, 2 nieuwe dokken werden gegraven en voorzien van stevige stenen kaaimuren en een nieuwe scheepswerf werd terzelfde tijde opgericht.

De inhuldiging van deze nieuwe haveninstallaties gebeurden op 13 augustus 1783 door Prinses Marie-Christina (dochter van Maria-Theresia van Oostenrijk) en van haar gemaal Prins Albert van Sachsen-Teschen (zoon van August III Koning van Polen) Aartshertogen en Algemene Gouverneurs van de Oostenrijkse Nederlanden.

Deze plechtige intrede gebeurde per sloep in de nieuw gegraven dokken in gezelschap van vele bontgekleurde vaartuigen.

Op de aanpalende scheepswerf werd een pyramide opgericht met het borstbeeld van Jozef II dat werd ingehuldigd. Op deze pyramide was de vermelding van het bezoek van Jozef II op 11 juni 1781 vermeld en tevens de toelating voor deze havenuitbreiding.

Om deze gelegenheid te herdenken werden 464 zilveren medailles geslagen voor een totale som van 1587 florijnen 8 sols en 6 denieren.

1783 ZILVEREN MEDAILLE IN ZESHOEK VI. 92

R. Een randschrift :

MAR.CHRIST.AVST.ALB.CAS.SAX.DVX.BELG.PRAEF.

2 busten van de prinsen naar elkaar gekeerd.

V. Bovenaan een hoorn des overvloeds en onderaan een takkenbundel met midden in een tekst in 5 lijnen :
 PORTVS OSTENDANVS/IN LITTORE BELGICO/AMPLIORI NAVIVM/RECEPTACVLO INSTRUVCTVS/MDCCLXXXIII
 (Haven van Oostende aan de Belgische kust uitbreiding van dokken, toegerust met stapelplaatsen.)

De hieronder afgebeelde medaille werd geschonken aan de aanwezige personaliteiten en diende ook als nieuwjaar medaille voor 1784.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS... AANVULLINGEN

F. KREUZER

Behaalde in de Oostendse Tekenschool tijdens het schooljaar 1868-1869 een 2e Prijs "Dessin d'après estampes".

Het hem toegekende eremetaal n.a.v. zijn prestatie berust in een Oostendse privéverzameling.

Sarah SMET

Echtgenote Alphonse VAN ISEGHEM. Oostendse dilettante schilderes uit de eeuwwisseling.

Van haar kennen we een prachtige aquarel op de ruïne en toren van de afgebrande St. Pieterskerk (1896), geschilderd uit een ietwat ongewone, hoge gezichtshoek (Oostende, privéverzameling).

ø ø ø

Volgende personen waren in 1829-1830 leerling aan de Ecole d'Architecture et de Dessin, kortom de toenmalige Oostendse kunstacademie annex "vak"school :

- DE BROCK, Hypolite
- DEMANT, F.
- DESORGHER, Jacques
- DOURLENS, Théophile
- DUTREMEZ, Louis
- LIEBAERT, Aimé
- MAERTENS, Jean
- MINNE, Charles
- PRIEM, P.
- SARRON, Pierre
- TRATSAERT, Pierre
- VANDERHEYDE, J.
- VANDERHEYDE, Philippe
- VANDIERENDONCK, Jean
- VAN LEIRBERGHE, E.
- VAN TYGHEM, Jean

Norbert HOSTYN

OOSTENDE AL 250 JAAR EEN VUILE STAD

door Omer VILAIN

Men hoort bijna dagelijks klagen dat Oostende een erg vuile stad geworden is. Maar Oostende had 250 jaar geleden ook al deze triestige reputatie.

Zo liet Burgemeester DE GRYSPERRE op 14 juli 1746 een aanplakbrief op de muren van de stad aanbrengen met volgende ordonnantie :

"Onaengesien de menighvuldige precautiën by voorgaende ordonnantien tot suyver houden vande straten deser Stede gestatueert, ende niet jegenstaende de overgrootē oncosten, die de Stadt tot dies t'sedert ettelycke jaeren selfs heeft moeten draeghen, vrughteloos worden bevonden, soo J'st dat den Heere ende Weth, by seceurder middel daer inne willen voorsien, heeft gheordonneert ende gestatueert, soo sy ordonneren ende statueren mits desen, dat alle ende een jegelycken Borgher ende Ingesetenen alle daeghe s'morgens, uytgesondert Sondaegen ende Heiligh-daeghen, te weten gedurende de Somer-maenden vanden eersten April tot den lesten September, s'morgens met het slaen vanden seven Uren, ende van den eerste October tot den lesten Maerte ten acht Uren, hunne Voorlanden, goote, ende straete voor elk hunne respective Huysen ende Erfven sullen hebben door-te-vaeghen, suyveren ende de vuylichheit op te hoogen, op dat Stadsts Carren, die can wegh voeren, sonder voorder eenighe vuylichheit (geduerende het resterende van den dagh) op straete te moghen werpen, op peine van voor ider contra-ventie te incurreren de boete van drye ponden parasyse, ten prof-fijte vanden Heere, instantelyck by parate executie sonder dissimulatie te verhaelen ten laste van Meesters ofte Meestressen ofte hunne meublen, die hun regres vermoghen te haelen op hunne Domistiquen, die ten dier causen plichtigh sullen bevonden worden".

Actum in 't Collegie desen 12. July 1746. ondert. De Grysperre

Bovenvermeld stuk, van dewelke er nog een exemplaar aanwezig is in de Stadsbibliotheek werd gedrukt bij Jacobus VANDE KERCKHOVE in 1746. In handschrift werd er op dit document bijgeschreven :

"ende erpubliceert op den tweeden december daernaer..."

"erpubliceert door den Stadtsboode benevens den Drucker rondom de Stadt. Deser 24 July 1747."

"erpubliceert op 6 may 1750 door den onderschreven griffier..."

Zoals men ziet niets nieuws onder de zon en Oostende blijft trouw aan haar verleden, helaas niet altijd in positieve zin.

COPIJ VOOR "DE PLATE"

Copij voor "De Plate" kunt u steeds ter beoordeling toesturen aan de redactie, bestaande uit N. HOSTYN en E. SMISSAERT, op volgend adres : "De Plate"

p/a Heemmuseum "De Plate"
Feest- & Cultuurpaleis
Wapenplein - 8400 Oostende

Originele bijdragen over historische aspecten van Groot-Oostende (dus ook Mariakerke, Stene, Zandvoorde...), liefst weg van de "begane paden" zijn welkom.

De Redactie

MERWAARDIGE STUKKEN UIT ONZE VERZAMELING

door Gilbert VERMEERSCH

Deze keer weer 4 objecten, die tot de permanente expositie behoren.

◦ UITHANGBORD VAN BARBIER BARAT

Metalen uithangbord, in rood geverfd.

In witte verf, in kapitalen staat aan weerzijden :

BARRAT BARBIER

Aan het uithangbord hangt een koperen barbiersschoteltje.

Herkomst : Barbier BARRAT, Vrijhavenstraat Oostende.

Gift van Wwe. BARRAT.

◦ EMBLEEM "HORLOGER DU ROI"

Voorstellende het wapenschild van België. Op de basementlijst het opschrift "HORLOGER DU ROI".

Gietijzer; 50 x 71 (uiterste maten).

Herkomst : Afkomstig van de winkel van edelsmid-horlogist A. DISPERSYN Kapellestraat 5, Oostende. Huis gesticht in 1850.

(A. DISPERSYN : "Horloger du Roi, de la Ville et de la Marine de l'Etat").

◦ VERKEERSREGLEMENTPAAL

"REGLEMENT VAN 3 JUNI 1870 / ART. 89 / VERBOD"

Deze gietijzeren paal met het reglement van verkeer voor paardekarren stond vanaf 1870 aan de oprit van de Kapellebrug, kant Vindic-tivelaan. Ze werd eind 1971 verwijderd.

Herkomst : Door het Bestuur van Bruggen en Wegen geschonken aan "De Plate".

◦ BEELDJE VAN SINT-ELOOI

Beeldje van Sint-Elooi uit de "GILDE VAN PIETER PILAEIS" Zuid-laan, 69 Oostende.

Het beeldje stond in het lokaal der Gilde. Als een lid binnen kwam, moest hij trekken aan het kettinkje die de arm liet vallen. Het hamertje liet dan het aambeeld klinken. 19e eeuws.

Petrus PILAEIS was deken van de Gilde.

Herkomst : Gift

VRAAG

De Heer G. LERNOUT,
Universitaire Instelling Antwerpen
Universiteitsplein 1
2610 Antwerpen

zoekt inlichtingen over een tandarts Juda de VRIES, die ca. 1926 te Oostende werkte en er bevriend was met James JOYCE die hier verbleef in september 1926.

& 1

In de lichtung door de stad Oostende gedaan

Nummer van de rente brief	Namen der personen en gestichten die de storting gedaan hebben	Dag der storting	Beloop		Uittrek uit de Octroyen
			der storting	der intrest	
34	Suster Anna Dillebeke Moeder der Religieusen Zwarte Zusters binnen Oostende	30 xber 1775	1800	72	Burghmeester ende Schepenen doen te weten dat zij uyt Krachte van letteren van octroy van 26 januari 1765 zijn geautho- riseert tot het maken van een calsyeweg van Oostende op Wijnendaele ter beosting van diere te lichten de nodige pennin- gen... Gene- raele Hypothe- que op alle Stads inkomen. Dat deze Renten noyt onderwor- pen en zullen zijn aen eenige reductie. Dat alle voogden zullen mogen employeren de penningen van hunne weezen. En de gemeenten de fonds vanaf zij zouden mo- gen wezen voorzien
38	Religieusen Zwarte Zusters	25 April	1000	40	
39	Suster Anna Dillebeke synde voor de fondatie van dheer Dionisi- us Reubens	16 Maart 1778	1200	48	
40	Suster Anna Dillebeke Moeder der Zwarte Zusters	16 Maart 1778	3000	120	
41	Suster Anna Dillebeke Moeder der Zwarte Zusters	16 Maart 1778	1400	56	
6	De Religieusen Zwarte Zusters te Oostende	9 ober 1780	1200	48	
Totaal Guldens sterck Wisselgeld			9600	384	

& 2

Lichtinge Don Gratuit 1779

Nummer van de rente brief	Namen der personen en gestichten die de storting gedaan hebben	Dag der storting	Beloop		Uittrek uit de Octroyen
			der storting	der intrest	
	Overgebracht Guldens		9600	383	
14	De religieusen Zwarte Zusters tot Oostende	20 ober 1779	1800	72	De Provintie van Vlaanderen. Dat tot acquisitie zullen mogen gebruikt worden de penningen van weezen, pieuse-fondation, Geestelijke gemeenten.

& 3.

Lichtinge tot de Reductie sedert 1 Januari 1780

712	D'Eerweerde moeder van het Klooster der Zwarte Zusters tot Oostende	1 ober 1780	700	24 G. 10 S.	De gedeputeerde der Staeten van Vlaanderen datzij van Z.K.H. bij decreet van 10 feb belast zijn te reduceren alle de obligatien en renten soo ten laste van het subsidie als ten laste van alde mid-delen der Pro-vincie op een gelijke en uniforme in-trest van 3 1/2 ten honderd.
1041	De Zeer Eerweerde moeder van het klooster der Zwarte Zusters tot Oostende	1 mei 1783	6000	210	

& 4.

Credit - Leeninge 1788

545	Het convent der Zwarte Zusters tot Oostende	20 fbr 1789	3000	120	Joseph II 4 ober 1788. Les besoins extraordinaires Nous ayant engagé à
-----	---	-------------	------	-----	--

Nummer van de rente brief	Namen der personen en gestichten die de storting gedaan hebben	Dag der storting	Beloop		Uittrek uit de Octroyen
			der storting	der intrest	
001	De weerde moeder ende Religieusen van het Klooster der Zusters tot Oostende	30 fber 1789	1000	40	recourir au zele de notre Province de Flandre nous ont consenti un emprunt de 3000000 florins de changer....
002	De weerde moeder ende Relgieusen van het Klooster der Zusters tot Oostende	30 fber 1789	1000	40	Pouront être employés à l'acquisition des rentes les deniers des mineurs, des des fondations pieuses ou de communautés Ecclesiastiques et ne pourront être reduites en aucun temps; déclaront finalement quelles seront libres et exemptes à toujours de tous dixieme, vingtieme, centieme et de toutes autres charges et impositions quelconques, établis ou à établir

& 5.

Lichtinge 179 1/2 (1791-1792)

360	D'eerweerde moeder van het Klooster der Zwarte Zusters tot Oostende	31 mrt 1792	2000	80	Leopold II 28 xbre 1791. Ayant reçu l'humble supplication des Etats de Flandre. Ils ont reçu pour faire face aux dettes Province qu'il fallait une levée
-----	---	-------------	------	----	--

a Rentes pour
un million
de florins

Totaal Guldens

25100

970 G.
10 S.

Alzoo wierden de gespaarde en vergaarde
25100 Guldens
der Zwarte Zusters van Oostende
ontnomen en gestolen !

LIDGELD

Wie in zijn tijdschrift een stortingsbulletin vindt is nog niet in orde met zijn bijdrage 1988 (laatste storting door ons ontvangen op 3 december).

Indien u verder wenst lid te blijven van "De Plate" en ons tijdschrift te ontvangen vragen wij de som van

350 ₣ als aangesloten lid
500 ₣ als steunend lid
1.000 ₣ als beschermend lid

te willen storten op rekening 750-9109554-54.

ø ø ø

VEILING 1988

Op donderdag 29 januari 1988 gaat de jaarlijkse Veiling van De Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

ø ø ø

ONS HEEMMUSEUM

ZAG U REEDS ONZE THEMATENTOONSTELLING OMTRENT

OUD SPEELGOED ?

NIET TE MISSEN
TOEGANG VRIJ VOOR LEDEN

Het museum is geopend iedere zaterdag van 10u tot 12u en van 15u tot 17u.

HET IS EVENEENS GEOPEND OP DEZELFDE UREN VAN 21 DECEMBER TOT EN MET 3 JANUARI UITGENOMEN OP 22, 25 EN 29 DECEMBER EN 1 JANUARI.

Opnieuw kwamen wij in het bezit van een oorlogsdagboek 1940-1944 over Oostende.

Alhoewel het niet ondertekend is zijn wij van oordeel, afgaande op het schrift, dat het van de hand is van Carlos LOONTIENS.

Het vormt een aanvulling op het oorlogsdagboek dat verscheen in de jaargangen 11, 12 en 13 van ons tijdschrift.

De Redactie

Vrijdag 30 augustus 1940

Die namiddag waren schietoefeningen aan de gang, welke voor doel schenen te hebben onze haven tegen een gebeurlijke aanval van uit zee te beschermen. De bevolking was trouwens door aanplakbrieven verwittigd geworden, dat zulke oefeningen zouden plaatshebben en van in de morgen hoorde men inderdaad het zwaar geschut.

's Namiddags echter schenen de schoten zo nabij te komen dat menigeen in zijn kelder of in een openbare schuilplaats zijn toevlucht zocht. Toen gebeurde het dat drie schoten werden gelost die midden in de oude stad vielen, de ene op de puinen van het huis van Dr. MERCHIER en van daar in de Kapucijnenkerk, waar het orgel vernield werd, de andere verder in dezelfde straat, waar enige huizen zwaar werden beschadigd, en de derde, naar men beweerde, op het Osbornehotel, waar in elk geval een gedeelte van het dak weggeworpen werd om er een batterij te plaatsen.

Donderdag 15 augustus 1940

Op die schone namiddag van O.L.Vr. Hemelvaartdag, terwijl iedereen aan het wandelen was in de overtuiging dat Oostende thans voor goed van het oorlogsgeweld bevrijd zou blijven, kwart na 4 uur gebeurde op de Cockerillkaai een ontploffing, waardoor op het Sas, het Hazegras en de Opexwijk veel vensterruiten werden ingedrukt en andere belangrijke schade aan de huizen werd gebracht. De loods van de Cockerillboten werd bijna totaal vernield. De ontploffing zou, naar beweerd werd, gebeurd zijn bij de inscheping van torpilles op de snelboten die daar meren. Ontploffende torpedo's vlogen tot over de laan. De pompierskazerne werd zo zwaar beschadigd, dat van het gebruik er van moest afgezien worden.

Zaterdag 7 september 1940

Gisteravond omstreeks 9 uur is een Engels vliegtuig boven de stad gevlogen en heeft op de wijk Conterdam een achttal bommen laten vallen, waarschijnlijk met het doel de werven van Beliard & Crighton en die van Seghers bij het zwaaidok en de locomotieven van het nabijgelegen station te treffen. Een bom vernielde een reeks arbeidswoningen, waarbij gelukkig slechts één persoon gewond werd.

Zondag 8 september 1940

Verleden nacht heeft de stad weer het bezoek ontvangen van Engelse vliegers, die twee uur lang rondcirkelden en talrijke bommen lieten vallen. In de Stuiverstraat, voorbij de Elisabethlaan, werden verscheidene huizen verwoest en zes inwoners gedood, terwijl ook nog velen werden gekwetst.

s' Namiddags kwamen drie Britse vliegtuigen plots uit de wolken boven onze stad, doch een er van werd door het Duitse luchtafweergeschut zo juist getroffen dat het weldra brandend neerstortte. Het viel in zee, waar twee leden der bemanning nog konden gered worden.

Maandag 9 september 1940

In de nacht zijn de Britse vliegers weergekeerd, maar zij werden door een zo hevig afweergeschut onthaald, dat ze hun bommen liever hebben laten vallen op de buitenwijken, op de wijk Meiboom, te Bredene en bij Oudenburg.

Woensdag 11 september 1940

Omstreeks middernacht stortte een Brits vliegtuig dat door het afweergeschut getroffen was, neer in het spuidok, waar het door de brandweer, die voor een eventuele redding van de bemanning opgeroepen was, niet kon bereikt worden.

Donderdag 12 september 1940

Verleden nacht had onze stad het weer kwaad te verduren van de Engelse vliegers die op de Opexwijk een dertigtal bommen wierpen, waaronder talrijke brandbommen. Hierdoor zijn na middernacht twee huizen van deze wijk totaal uitgebrand, allebei behorend aan vissers, terwijl in de Frère-Orbanstraat de bovenverdieping van de magazijnen van de gasdienst door bommen in brand werd gestoken. Slechts om 4u30 kon de brandweer de hevige brand meester worden.

Even na 8 uur werd een zwaar bombardementsvliegtuig van het type Bristol-Blenheim door het afweergeschut neergeschoten. Het viel op het plein bij het politiekantoor van het Hazegras. Het had nog een ganse bommenlading en werd door het springen van deze totaal verwoest.

Zaterdag 14 september 1940

In de nacht kwamen de Britse vliegers terug om hier hun gevaarlijke last uit te werpen, maar zij werden door zulk een hevig afweergeschut onthaald, dat zij zich ijlings terugtrokken zonder hun bommen op de stad en de haven te hebben uitgegooid. Op de Zeedijk werden nochtans twee villa's getroffen, een werd vernield en het ander zwaar beschadigd.

Zondag 15 september 1940

Verleden nacht, om 11 uur kwamen de Britse vliegers weer en wierpen brandbommen op de wagons van het station te Zandvoorde, waar een er van, die met kurk geladen was, vuur vatte. Met water gepompt uit de Brugse vaart kon deze wagon na middernacht van gehele vernieling gered worden.

Woensdag 18 september 1940

Om 11 uur is verleden nacht een Brits vliegtuig boven de Ste-Catharinaplaats komen rondcirkelen en wierp een bom op een huis van de Dr. Verhaeghestraat, waar twee mensen gedood en twee zwaar gekwetst werden. Vele huizen in het omliggende werden beschadigd en hier veroorzaakten de bomscherven nog vele, gelukkig slechts lichte, verwondingen.

Donderdag 19 september 1940

De aanval van verleden nacht was voorzeker de hevigste die Oostende tot nu toe te verduren kreeg. Het eerste Brits vliegtuig dat even voor 8 uur opdaagde, werd echter kort na 10 uur, in een lichtstraal gevat en weldra neergeschoten. Het kwam in zee terecht. Kort daarop werd het gevolgd door een ander vliegtuig dat zijn bommen in het wilde wegwierp en veel schade aan huizen veroorzaakte. Een bom kwam neer bij het ruitersstandbeeld van Leopold II dat evenals de rotonde van de koninklijke gaanderijen, lichtelijk

beschadigd werd. Bommen vielen ook in de Frère-Orbanstraat en in de Grachtstaat, waar twee huizen totaal werden vernield. Gelukkig waren er geen slachtoffers.

Dinsdag 1 oktober 1940

Deze nacht werden in en bij het Leopoldpark verscheidene bommen geworpen, waarschijnlijk met het doel de vrachtauto's te treffen, die daar onder het loof weggestopt waren door de Duitsers. De huizen staande langs het park, in de Euphr. Beernaertstraat, tussen de Stockholmstraat en de Ieperstraat, werden zwaar beschadigd en de gondel in beton door de stedelijke dienst der beplantingen nog maar pas opgericht ter versiering van de vijver, werd totaal vernield.

Zaterdag 12 oktober 1940

Gisteravond om 9 uur zijn weer Britse vliegtuigen afgekomen en hebben gedurende verscheidene uren over stad gevlogen. Bommen werden geworpen, waarvan één juist voor de ingang van het O.L.Vrouw-college viel en veel schade verrichtte. Een brandbom is ook gevallen op het "Hotel de la Couronne", waar een felle brand ontstond (na middernacht) in een kamer van de derde verdieping. In het ijzermagazijn van Valcke in de Sint-Jorisstraat werd een begin van brand spoedig overmeesterd, zo ook in het appartement van Wwe. BOURGON in de Kapellestraat.

Maandag 14 oktober 1940

Van 9 uur tot na middernacht vlogen Britse vliegers onophoudend boven de stad en wierpen van tijd tot tijd bommen. De meeste vielen in de nabijheid van de spoorweg, één er van op de hoek van de Romestraat en de Hospitaalstraat, waar verscheidene huizen zwaar beschadigd werden.

Vrijdag 25 oktober 1940

Drie bommen werden in de afgelopen nacht, om half vier, geworpen op het huizenblok gelegen tussen de Koningstraat, de Van Iseghemlaan en de Kemmelbergstraat. Een bom drong door drie verdiepingen in een huis van de Koningstraat en ontplofte slechts vanmorgen om 8 uur. Een bom viel in de kelder van het huis van Mr PORTA en de derde in het achterhuis van een pension. De bewoners van deze en de aanpalende huizen werden verwijderd tot alle gevaar geweken was.

Zaterdag 23 november 1940

Gedurende de laatste nachten hebben de Engelse vliegers van het maanlicht gebruik gemaakt om de stad te overvliegen en in de nanacht was het weer zo, doch nu hebben ze om 6 uur 's morgens veel zware en brandbommen laten vallen zowel bij de H. Hartkerk als bij het postkantoor en de schouwburg. De kerk werd langs de zuidoostkant beschadigd en een bom viel juist in het midden van het postkantoor, zoals er ook één de schouwburg trof langs de zuidoostkant, waar de schermen stonden. Deze geraakten weldra in lichterlaaie en de brand duurde gans de morgen. In de Adolf Buylstraat en de Poststraat werden huizen getroffen die tot in de grond vernield werden en ook in de Witte Nonnenstraat en de Sint-Sebastiaanstraat was veel schade. Gelukkig werd niemand gedood noch zelfs gekwetst.

Zondag 10 december 1940

Gisteravond zijn een viertal Britse vliegtuigen boven de stad komen cirkelen, heftig aangevallen door het afweergeschut, tot plots een vliegtuig naar beneden dook, in de richting van het

vliegveld van Stene. Het heeft echter in zijn vlucht telefoondraden geraakt en stortte neer op de wijk Meiboom, na eerst een huis te hebben weggegooid. De inwoners die zich in de kelder verscholen hadden, bleven ongedeerd doch de zes inzittenden van het vliegtuig, jonge Canadezen, werden aan stukken gereten, terwijl hun machine opbrandde.

Hier komt het dagboek terug naar de maand september 1940, wat ons doet besluiten dat de auteur niet chronologisch tewerk gegaan is. Waarom niet? Dit zullen we wel nooit weten. Misschien werden zijn bevindingen eerst in het klad geschreven en heeft hij nadien, bij het netjes overschrijven in een "cahier", de datums door elkaar gehaald.

Zaterdag 21 september 1940

Opnieuw heeft onze stad het ongewenste bezoek van Britse vliegers ontvangen. Het spel begon deze nacht om 11 uur, toen bommen geworpen werden op Bredene en Slijkens. Een vliegtuig kon echter neergeschoten worden en viel brandend neer bij Raversijde. Te middernacht werden bommen geworpen op het Marie-Joséplein en in de Sint-Sebastiaanstraat en de Witte Nonnenstraat. Op de Marie-Joséplaats werd het groot gebouw getroffen dat de hoek vormt van de Ad. Buylstraat en ook van de Sint-Sebastiaanstraat. Op de hoek van deze laatste viel het torentje op straat en gedeeltelijk over het recht er over staande huis. Een grote brand ontstond in de garage van het Sint-Sebastiaanhotel, waar veel vrachtauto's vernield werden. De stadschool voor meisjes in de Witte Nonnenstraat werd erg beschadigd en een vijfde bom viel op het café Wilhelmine in dezelfde straat. Door scherven van deze bom werd de winkeljuffrouw gedood van de melkerij Sinte-Godelieve. Ook het postkantoor werd beschadigd.

Bommen werden eveneens geworpen op het Hazegras, waar de stadschool insgelijks beschadigd werd en de brandvensters van de kerk, rond het koor, werden uitgeslagen. De koordenfabriek van Decrop bij de Brugse vaart werd door brandbommen getroffen en ging grotendeels in de vlammen op.

Zondag 22 september 1940

Verleden nacht moesten de bewoners van de Maria-Theresia- en de Wellingtonstraat het ontgelden. Er vielen daar vier bommen, waarvan één in de kelder drong van een huis en twee jongens doodde, terwijl hun ouders, die eveneens in de kelder sliepen, doch achteraan, ongedeerd bleven.

Een tweede aanval was gericht op de Opexwijk, waar een huis in de Voorhavenlaan en een in de Jacob Besagestraat gans vernield werden en verscheidene andere erg beschadigd. Werk- en pakhuizen van enige aannemers werden op het Sas-Slijkens eveneens vernield.

Maandag 23 september 1940

Het luchtalarm heeft feitelijk gans de nacht geduurd. Bommen werden geworpen op de Opexwijk en het Sas-Slijkens. Rond 4 uur 's morgens zijn er gevallen op de vismijn, waar grote hoeveelheden munitie opgestapeld liggen en waar dan ook een grote ontploffing ontstond, die zo hevig was dat in de stad en vooral langs de kaai veel vensters werden ingedrukt door de luchtverplaatsing.

Dinsdag 24 september 1940

Na middernacht zijn Britse vliegtuigen gekomen en eerst hebben ze bommen geworpen op het postkantoor en in het Leopoldpark, waar de

fontein van het Bocqwater vernield werd, ook de gevel van het posthotel werd beschadigd. Later vielen bommen op de Groentenmarkt, waar twee huizen, waaronder de bakkerij COSTENOBLE, zwaar beschadigd werden. Een vrouw werd licht gekwetst. Om half vier kwamen de vliegers terug en wierpen bommen bij het Ijzerpanorama, waar een garage werd getroffen in de Stockholmstraat. Maar ook de muur van het vroeger gasgesticht werd vernield en het nieuw gerechtshof had veel verbrijzelde ruiten, vooral langs de zuidkant.

Woensdag 25 september 1940

Deze morgen, vóór 6 uur, viel een bom vóór een villa op de zeedijk en doodde er een man, wiens vrouw naast hem zwaar werd gekwetst. De villa en de nabijgelegen gebouwen werden grotendeels verwoest. Ook in de Jozef II straat viel een bom, die aldaar een slagerswinkel vernielde, terwijl in de Aartshertoginnestraat een garage getroffen werd, zodat hier verscheidene vrachtauto's tot splinters werden geslagen.

Maandag 30 september 1940

In de afgelopen nacht moest Oostende weer drie luchtaanvallen ondergaan. De eerste had Mariakerke voor doel. Vier grote bommen werden hier geworpen en twee huizen werden zwaar beschadigd, waar twee personen de dood vonden en drie andere ernstig werden gekwetst. Drie bommen vielen in hofjes en richtten geen schade aan. Gedurende de derde aanval vielen bommen in de Metsersstraat waar een zwangere vrouw door een scherf de hals werd doorgesneden. Twee andere bommen vielen bij een garage, die erg beschadigd werd.

Hier gaat het dagboek verder met de maand december 1940.

Zaterdag 21 december 1940

Gisteravond om 9 uur werd een lichtbal boven de stad door een vliegtuig afgeworpen en begon het afweergeschut te vuren. Deze morgen om 6 uur werden een reeks bommen gesmeten en de luchtaanval duurde tot 8 uur. Op de hoek van de Euphr. Beernaertstraat en de Ieperstraat, in de Kapellestraat bij de Jozef II straat, in de Christinastraat en in de Albertschool, voorlopig gevestigd Sint-Petersburgstraat, vielen bommen en tevens werden brandbommen afgeworpen, die op en bij de Alfons Pieterslaan terecht kwamen evenals in het Burgerlijk Hospitaal waar twee kinderen gedood werden. De schade door deze luchtaanval berokkend is buitengewoon groot. Het huis op de hoek van de Euphr. Beernaertstraat en de Ieperstraat is totaal vernield. Het klein College en de kapel van het groot College aan de overzijde hadden het erg te verduren. Het huis van de wisselagent REYNAERTS in de Kapellestraat werd tot op de eerste verdieping ingeslagen.

Zondag 22 december 1940

Weer hebben de Britse vliegers bommen geworpen in de vroege morgen, thans op de wijk Meiboom, waar verscheidene huizen vernield werden, naar beweerd wordt.

Dinsdag 11 februari 1941

Rond middernacht is het afweergeschut in actie getreden tegen vliegers, maar weldra moesten ook de kustbatterijen een beschieting van uit zee bestrijden. Een veertigtal schoten werden door de Engelse schepen gelost en een van de eerste trof de Sint-Antoniuskerk op de Opexwijk, waar juist een onderstand is voor de

bevolking. De sacristij aan de oostkant van de kerk gelegen, werd gans vernield. Verder werd, naar het schijnt, de nieuwe vismijn zwaar beschadigd, maar die is toch al sinds lang gans in puin.

Zaterdag 22 februari 1941

Het borstbeeld van James ENSOR, door de VALERIOLA in wit warmer gebeeldhouwd, werd in een kelder van het gerechtshof-stadhuis geborgen om het tegen bomscherven van luchtaanvallen te beveiligen. Terzelfdertijd werd het marmeren borstbeeld van Tieleman SUYS (door VAN DEN BERG) dat in de gang van het gerechtshof op een marmeren zuil stond, naar de kelder gebracht.

Maandag 24 februari 1941

Het wapen van de stad in wit steen gebeeldhouwd en onder de erker van de toren van het afgebrand stadhuis geplaatst, werd voorzichtig uitgekapt en naar het oud gerechtshof gevoerd.

Maart 1941

De vuurtoren waarop rode banden geschilderd waren, heeft thans (voor camouflage) nog gele en groene kleuren bijgekregen, zodat hij voorzeker niet meer van uit zee gemakkelijk te herkennen is. Op de zeedijk, bij het Osbornehotel, werd een gebouw in beton opgetrokken dat thans klaar is en dienen zal om als uitkijkpost en telemetrisch observatorium te dienen bij een aanval uit zee.

Woensdag 30 april 1941

Gisteravond, tussen 11 u 30 en middernacht, hebben Engelse vliegers brandbommen geworpen op verscheidene villa's van Mariakerke en Raversijde, waar felle branden ontstonden, die echter spoedig door de Duitse brandweer geblust werden.

Woensdag 14 mei 1941

Heden, om half vier 's namiddags is een Duitse veldmaarschalk met zijn staf onze stad komen bezoeken en alle straten waren door schildwachten op de hoeken bewaakt. Geen gerij werd op de doortocht van de hoge gasten toegelaten.

Woensdag 18 juni 1941

Deze nacht, om half drie, zijn verscheidene bommen gevallen in en rond het Leopoldpark, waardoor aan de huizen in de omgeving heel wat schade, vooral aan de ruiten en dakpannen werd gebracht.

Dinsdag 24 juni 1941

Weer werden deze nacht bommen geworpen, doch thans verder in het centrum, op de haven, in de grote dokken, waar een binnenlander getroffen werd. De schipper en zijn zoon konden zich redden, doch de vrouw met een kind is verdronken. Zaterdag werden overall radio's bij de voornaamste ingezetenen weggehaald : zelfs bij de heer Burgemeester werd de radio weggenomen. Alle toestellen worden in "Chez Pan" ondergebracht. Vandaag nog zijn de verbeurdverklaringen aan de gang.

Dinsdag 8 juli 1941

Deze nacht, om 2 uur, werden bommen geworpen op de wijk Conterdam, bij de spoorweg, waar verscheidene huisjes werden geteisterd en een vrouw gekwetst.

Vrijdag 10 juli 1941

De fietsen worden langs de banen opgeëist. Het ontvangsbewijs spreekt van een lening voor 5 dagen.

Maandag 14 juli 1941

Deze nacht, om 2 uur, werden een aantal bommen geworpen op de kazerne, de spoorbaan bij het oud station en op het Vogelenplein dicht bij het goederenstation. Hier werd evenals in de stedelijke werkhuizen aan de overzijde van de sporen heel wat glas gebroken. Slechts een burger werd licht door glasscherven gewond.

Woensdag 23 juli 1941

Eergisteren nacht werd een bombardementsvliegtuig omstreeks middernacht door het afweergeschut neergeschoten en viel brandend neer bij het station van Snaaskerke, twee huisjes vernielend, waar een jongen levend werd verbrand. Een vrouw kon tijdig uit het venster springen om aan de vuurpoel te ontsnappen. Deze nacht zijn er weer vliegers gekomen en hebben bommen geworpen op de Opexwijk waar verscheidene huizen werden vernield en een vrouw met haar kind in een kelder werden gedood, het kind vermoord door een barst van een waterleiding, die de kelder onder water zette.

Aanhouding van Jos WITTEVRONGEL, Gust PLOVIE, Nester VANHOORNE. Sluiting van de boekhandel CORMAN.

Maandag 28 juli 1941

De heer Burgemeester en politiecommissaris SEYS werden door de gouverneur a.i. BULCKAERT ontboden die hen een brief toonde, hem bevelend bij hen aan te dringen opdat zij ontslag zouden indienen, hetgeen beiden weigerden.

Dinsdag 19 augustus 1941

Vannacht, om half twee, werden bommen geworpen, waarvan één het westelijk paviljoen van het koninklijk chalet heeft getroffen en een andere het bijgebouw van een huis gelegen Nijverheidstraat, waar eveneens veel schade werd aangericht.

Zondag 21 september 1941

Gisteravond, om 10 uur, werden verscheidene bommen geworpen bij de huizengroep van de Oostendse Haard, dicht bij het Sinte-Catharinaplein, waardoor veel glasschade ontstond. Op de Nukkerwijk echter werd een huisje vernield, waar zeven mensen aldus de dood vonden.

Donderdag 2 oktober 1941

Gisteravond, om 10 uur, werden drie bommen geworpen bij de kliniek van de Frère Orbanstraat, op de hoek van de Zwaluwenstraat en de Stenestraat, waardoor een achterhuis werd beschadigd en verder veel glasschade ontstond. Gelukkig zijn er geen doden te betreuren.

Vrijdag 3 oktober 1941

Heden namiddag werden bommen geworpen bij de Purfina, waar een man door de luchtverplaatsing werd gedood en verscheidene andere werden gewond. Ook een brand ontstond, die echter spoedig kon worden geblust.

Donderdag 9 oktober 1941

Heden werden een dertigtal personen, waaronder hoofdcommissaris SEYS, politiecommissarissen AMEEL, PINTELON en BEAUPREZ, de hh. VERVAECKE, REICH, enz. gevangen genomen en met een autobus weggevoerd. Beweerd wordt dat CORMAN, de voortvluchtige boekhandelaar, ter dood werd veroordeeld.

Zaterdag 18 oktober 1941

Heden werden alle dienstoversten en schoolhoofden opgebeld om aanstonds voor het Schepencollege te verschijnen. Daar werd hen lezing gegeven van een brief waarbij aan de heer SERRUYS ontslag werd verleend als burgemeester. Als afscheidsgroet gaf deze aan alle aanwezigen de hand, ook dus aan de hh. HUYS, TANGHE, VANDE CASTEELE en VAN PRAET, die alhoewel door de gemeenteraad afgezet, weer in dienst zijn, terwijl de heer SERRUYS die destijds hun afstelling eiste, thans zelf is ontslagen.

Zaterdag 25 oktober 1941

Gisteravond, om 11 uur werd een vliegtuig neergeschoten, dat eerst zeer laag over de stad kwam gevlogen om ten slotte te Slijkens, bij de gasketels, in de vaart te vallen. Het had voor de bevolking gevaarlijker kunnen worden.

Zaterdag 8 november 1941

Zoals bijna iedere Vrijdagavond, zijn de Engelse vliegers gisteravond weer gekomen en hebben hier veel scherf- en brandbommen geworpen. Op de hoek van de Amsterdam- en Ieperstraat werden verscheidene huizen vernield, terwijl brandbommen veel schade aanrichtten op de hoek van de Alf. Pieterslaan en de Ieperstraat en nog verder in deze laatste straat. In de Kapellestraat, voor de apotheek VANDE WEGHE werd het huis CORNELLIE vernield en in de Kaaistraat, bij de Groentenmarkt, het huis nevens de hoek. Brandbommen vielen in het huis nevens de hoek van de Wapenplaats en de Sint-Sebastiaanstraat, en in deze straat op de drukkerij SMISSAERT. In de Hofstraat viel een bom op het voetpad, zoals in de Kaaistraat, en veroorzaakte daar eveneens veel glasschade. Slechts een burger werd gedood : een meisje van 14 jaar in de Amsterdamstraat.

Woensdag 17 december 1941

Alsof zij zich hebben willen wreken op het afweergeschut, dat in de laatste nachten er in gelukt is twee Engelse vliegtuigen neer te schieten, zijn de Britse vliegers gisteravond weer, voor de derde maal, heel vroeg, om 7 uur 15 gekomen, thans echter op zeer grote hoogte blijvend, maar om half acht werden zes lucht-torpedo's geworpen, die juist over de Maria Theresiastraat insloegen in de huizen aan de zuidkant van de Nieuwpoortsesteenweg. Hier werden vier huizen totaal vernield. Er zijn thans reeds negen doden gekend, waaronder de apotheker DE KETELAERE en zijn dochtertje, die op straat gedood werden.

Zaterdag 28 februari 1942

Deze namiddag, om vijf uur, hebben Britse vliegers bommen geworpen op het zeestation waar zes burgers gedood werden. Een bom viel ook bij het politiebureau van het Hazegras en trof een gasleiding, zodat hier een hoge vlam opsloeg. De trein naar Brussel die in het station vertrekkensgereed stond en vol volk zat, werd gelukkig niet getroffen. Er is ook veel glasschade langs de dokken.

Woensdag 1 april 1942

Deze nacht, na één uur, kwamen vliegers over de stad en van op grote hoogte wierpen zij lukraak bommen weg, waarvan er één viel op een huis in de Ieperstraat, ten zuiden van de Cairostraat, waarbij acht burgers werden gedood. Een bom in het tennisplein gevallen veroorzaakte veel glasschade in de huizen van de Prinzenlaan.

Maandag 27 april 1942

Deze namiddag, om half drie, hebben vliegers bommen geworpen op de werkplaatsen van de Slaapwagenmaatschappij en op de stapelplaatsen van SNAUWAERT, waar twee werklieden gedood werden en een andere zwaar gekwetst. Een vliegtuig werd neergehaald.

Woensdag 30 april 1942

Deze nacht, kort na middernacht, werden veel bommen geworpen op de stad, vooral bij de H. Hartkerk, waar zeven mensen werden gedood en veel schade werd aangericht. In de kerk zelf waren de verwoestingen zeer groot. Een bom was trouwens in het gebouw ontploft.

Donderdag 7 mei 1942

Deze avond, om half acht, zijn vliegers boven de stad gekomen en hebben bommen geworpen op het Sas, waar enige huisjes bij de electriciteitsfabriek vernield werden en een vijftal burgers gedood. Een vlieger moest met zijn valschermscherm uit een vliegtuig springen, dat nochtans voortvloog. Bij het luchtbombardement werden ook een twintigtal burgers gekwetst.

Zaterdag 29 augustus 1942

Om half twaalf hebben vliegers bommen geworpen in en vóór de kazerne en in de haven, waar een scheepje getroffen werd en zonk. Vóór de kazerne viel een bom op de tramruggels, zodat het verkeer langs de kust voor verscheidene uren onderbroken werd. Het oorlogsmonument van het 3e en 23e Linierregiment werd omvergeworpen, zodat de afbraak van het puin vereist is.

November 1942

De kursaal wordt afgebroken. Het bronzen medaillon voorstellend Léon RINSKOPF en vervaardigd door THEUNIS, dat aan de ingang van de speelzaal geplaatst was, werd in veiligheid gebracht naar het muziekconservatorium. De schilderijen van PRIVAT LIVEMONT die de plafonds van de rotonde en de speelzaal versierden, werden opgerold en weggeborgen.

Het huis in de Witte Nonnenstraat met de oude arduinstenen deuromlijsting van 1763 werd (door aannemer DEWULF) afgebroken. De omlijsting werd door de eigenaar, dhr. SERRUYS, zorvuldig weggevoerd.

Vrijdag 14 mei 1943

Kwart voor één werden twee Amerikaanse vliegtuigen neergeschoten en zeven vliegeniers zakten met hun valschermscherm neer. Een er van viel op de hoek van de Cairostraat en de Edith Cavellstraat op een dak. Een grote massa nieuwsgierigen stroomde er naar toe om zijn redding bij te wonen.

Donderdag 2 Maart 1944

Een vliegtuig werd rond de middag door de afweer getroffen en viel brandend neer in het achterhuis van een gebouwtje van de Duivenhokstraat, waardoor drie huizen vernield werden. Een vlieger viel te pletter bij het Cenakel.

Vrijdag 31 maart 1944

Gisternacht, rond 12 uur 30, heeft een vlieger zijn bommenlast laten vallen op de wijk rond de Vlaamse Plaats. In het noordelijk einde van de Tarwestraat zijn veel huizen verwoest. Men spreekt van 30 doden. De schade is zo groot dat men het hoger schat dan die in Mei '40 geleden.

Donderdag 8 juni 1944

Het voetstuk van het gedenkteken van BEERNAERT wordt door de stadswerklieden in de grond gestopt op bevel van de overheid; reeds zijn gebeeldhouwde gedeelten geschonden. Ook de balustrade rond het dak van het postkantoor is gedeeltelijk afgebroken.

Dinsdag 27 juni 1944

De afbraak van het postgebouw verwekt veel ontstemming bij de bevolking, die wel aangenomen heeft dat voor de verdediging de Kursaal en zelfs ook de hippodroom vernield werden en dat het bos uitgeroeid werd, maar door de ontploffingen welke de gevels doen springen, ook zelf veel schade lijdt.

Hier eindigt het oorlogsdagboek. Enkele maanden later, op 8 september werd de stad bevrijd.

KLACHT VAN DE OOSTENDSE MEISJES

door Jef KLAUSING

Volgens A. DE GROEVE (Geschiedenis van de Kapucijnen en de Kapucijnenkerk te Oostende - De Plate, September 1987, p. 181) zouden de oorlogsbodems die normaal hun basis hadden te Oostende, rond 1630 naar Duinkerke zijn overgebracht.

J. BOWENS (Beschrijving der oude zeestad Oostende - deel I, p. 111) deelt in dit verband het volgende mede : "In het begin van het volgende jaer 1632... Men had binnen Duynkerke eene Koninglijke Vloete toegerust, waer over den Graeve VAN WAEKEN Admirael was...."

Dit vertrek voor de vloot moet zeker wel een grote indruk hebben nagelaten op een bepaalde categorie van de Oostendse bevolking want op een vliegend blad uit het begin van de XIXe eeuw, komt volgend lied voor :

"EEN NIEUW LIED OF KLACHT VAN DE MEISJES OVER HET UITZEILEN VAN DE FLOTTIELJE UIT DE HAVEN VAN OOSTENDE NAAR DUINKERKE"

(enkel de laatste strofe heb ik teruggevonden en die luidt als volgt :)

Adieu dan Oostendische meisjes zoet
Wij verlaten u met spoed
Schip goede moed.
Wij kunnen jou niet nemen mee
Wij moeten naar die woeste zee
Naar Duinkerke voorwaar
Daar leidt ons flottielje klaar.

Dit lied heeft wel navolging gekregen. In 1960 nam Ate DOORNBOSCH (Onder de Groende Linde, Hilversum 4 - 24/5/87) te Hoorn op het Nederlandse eiland Terschelling het volgende lied op :

Nu adieu, Terschellinger meisjes zoet
Wij verlaten u met spoed
Schip goeden moed.
Want wij kunnen nu niet meer wijlen
Wij gaan weg naar de woeste baren der zee
Naar Doggersbank voorwaar
Dan komen wij weer bij elkaar.

... Of hoe een volks liedje reizen kan !

WILLIAM GOOLD

door D. VERSTRAETE

William GOOLD was een handelaar en reder herkomstig van Cork in Ierland. Hij was actief te Oostende en te Brugge, op het einde van de 17de eeuw en in het begin van de 18de eeuw (1). Er verbleven toen nog andere Ieren in die steden : zo worden in 1678 Ignatius en John GOOLD vermeld en begin 18de eeuw zorgt Edmond GOOLD, een neef, in Ierland voor de zaken van William (2).

Het zal wel rond 1681 geweest zijn dat William zich te Oostende vestigde. Hij was toen reeds een voorname handelaar in huiden en boter, wellicht in zijn geboortestad Cork, met een krediet van meer dan twintig duizend gulden en een debiet van meer dan vijftig duizend gulden. Hij betrok huiden van Rouen, verkocht ze aan Engelse handelaars en stuurde er zelfs naar Parijs. De boter kwam van Belfast en van Limerick. Hij had ook 65 balen peper ingevoerd die hij ook grotendeels uit Cork naar Parijs deed vervoeren. Daaraan had hij echter meer verlies dan winst en hij zal dat artikel dan ook niet meer verkopen.

Op 7 juli 1681 is William GOOLD te Oostende gevestigd en hij begint daar zaken te doen. Hij huwde met Anges, de dochter van Rogier BAUWENS, ook een handelaar te Oostende en verwant met Carlo en Paulo BAUWENS. Zo komt hij in betrekking met nog andere handelaars of reders zoals Christiaan en Johannes BACHUSIUS, Thomas en James HAMILTON, Pieter WOELAERT, Robert MUTLOW en nog anderen die te Oostende of te Brugge een rol speelden in die tijd. Hij stond reeds van vroeger op goede voet met een ganse reeks Engelse handelaars en reders zoals Edward en Richard HOARE te Londen, Daniël ARTHUS, Roger HEREFORT en John Fils GERALD ook te Londen, James GALLWAY en Edmond GOOLD te Cork of te Dublin, John MULLIDY te Dublin, Richard DASHWOOD te Kinsale, Nicolaas LINCOLN te Duinkerke, Andrew WISE te Rouen en Henry BRAYBROOK te Gent.

In oktober 1683 liep "The Red Bricke" de haven van Oostende binnen met 202 vaten boter. Dat vertegenwoordigde een gewicht van 41.883 pond of 207 pond per vat. In ons gewicht zou zo een vat boter een kleine honderd kilo gewogen hebben. Het schip kwam van Castlehaven bij Cork. Het was besteld door Thomas HAMILTON en geladen onder toezicht van Richard DASHWOOD maar William GOOLD had daar ook zijn deel in. Pieter WOELAERT kocht de ganse lading te Oostende. Hij betaalde 13 gulden per vat. Ondertussen laadde Paulus BAUWENS tien zakken hoppe en 3.000 gulden op het schip "The Mary" dat Vlissingen als thuishaven had. Dat schip werd naar Cork gestuurd waar de koopman Francis ROGERS met dat geld ossenhuiden zou kopen. Dit gebeurde voor de helft op rekening van William GOOLD en de helft op rekening van Paulus BAUWENS. De huiden, 210 stuk, kwamen op 28 december 1683 te Oostende aan met "The George and Esther", een schip dat Northern als thuishaven had en dat onder bevel stond van kapitein Robert FOLLETT. Het had terzelvertijd 280 kisten boter aan boord en dat was allemaal geladen te Kinsale onder het toezicht van Richard DASHWOOD. Zo een huid kostte 19 schellingen en de boter kostte 20 schellingen per honderd pond. Dat werd allemaal betaald door William GOOLD en door Thomas HAMILTON die het aandeel van Paulus BAUWENS had overgenomen.

HAMILTON had reeds enkele dagen vroeger door Richard DASHWOOD "The Gray Hound" doen bevrachten met 219 vaten boter en 93 huiden.

"The Grey Hound" was afkomstig van Watchett aan het kanaal van Bristol maar de bevrachting gebeurde te Baltimore. Robert DASHWOOD, broer van Richard, was de kapitein van het schip. De lading werd ook grotendeels door William GOOLD gekocht. Hij had zich dan wel een beetje te ver gewaagd want hij moest een groot deel van zijn boter en huiden eerst verkopen vooraleer hij de rekening kon betalen. Hij doet het dan ook kalmer aan in de jaren 1684, 85 en 86. Hij voerde trouwens een proces tegen Robert MUTLOW in verband met een wissel van 5.000 gulden. MUTLOW mocht daarmee huiden kopen in Zeeland maar hij had weinig succes en het geld verdween in andere betalingen.

In mei 1686 ondernam William GOOLD een reis naar Nederland. Zijn vrouw vergezelde hem. De 16de van die maand schrijft hij een brief naar Paulo BAUWENS, postmeester te Oostende. Hij laat weten dat hij te Rotterdam aangekomen is na een verblijf in Middelburg. De reis was niet goed verlopen, er was veel tegenwind en zijn vrouw was zeer ziek. Hij vraagt aan zijn schoonbroer (Paulo BAUWENS was de broer van zijn vrouw) te zorgen dat zijn moeder en zuster goed zorg dragen voor zijn twee kinderen (Thomas en Belleken).

Ierse kapiteins vertellen hem dat verschillende Ierse schepen in de haven van Rotterdam lagen maar dat er weinig vraag was naar Ierse goederen. Men krijgt slechts 10 gulden per 100 pond boter. Op 26 mei 1686 schrijft Paulus BAUWENS ook een brief naar GOOLD die nu met zijn echtgenote logeert ten huize van Francis ROOTH te Rotterdam. Het gaat over zaken in Ierland. De dochter van GOOLD schrijft op die brief dat zij en haar broeder gezond zijn en dat zij hun ouders verwachten. Er volgt dan nog een brief van GOOLD uit Rotterdam waarin hij handelt over tegenslag van jonge mensen te Duinkerke. De handelaar Nicolaas LINCOLN is daar in grote schulden geraakt en hij werd gevangen genomen. GOOLD raadt BAUWENS af van zich in die aangelegenheid te moeien. De 29e mei is hij op terugreis te Antwerpen en hij zal kort nadien wel te Oostende aangekomen zijn. Alles gebeurde per schip en er werd heel wat ingeladen. Mevrouw GOOLD kocht veel zaken in Rotterdam : specerijen, suiker, zoetekoeken, satijn, kousen, een overtrek voor de hoed van haar man, katoen, muiltjes en schoentjes voor de kinderen, een muts voor Thomas, een kussen, een cornette voor haar zelf, twee braadpannen, weegschaal en gewichten, een fontein (dat wil zeggen een lavabo), een lamp, specerijdoos, drie kinderhoedjes, twee poppen, borstels, kammen, borden, een geldbeurs, schaaltes, kommetjes en nog ander gerief. Voor "moeder abdis" kocht zij te Antwerpen twee honderd stopnaalden, zes pakken paletten, papieren beeldekens en 50 parrementen. Wie die "moeder abdis" is, wordt niet gezegd.

Eenmaal terug in Oostende herbegint GOOLD zijn boterhandel. Soms komt er ook wat vlees, wat zalm of andere vis. Dat werd allemaal gestokkeerd in het magazijn van Jacobus van GINDERTAELE. Van augustus 1687 tot december 1689 werden daar 5.534 vaten boter opgeslagen. Die vaten hadden verschillende gewichten maar als wij aannemen dat zij door elkaar vijftig kilogram wogen dan mogen wij besluiten dat in die drie jaar meer dan 275.000 kgr boter te Oostende ingevoerd werd !

De schepen die deze boter brachten worden niet genoemd, alleen de kapiteins. Het zou te lang duren om hun namen hier af te schrijven. In totaal zijn dat 29 namen, dus evenveel schepen, maar drie ervan zijn binnenlanders. Het zal wel zo geweest zijn dat het grootste deel van de boter uit Ierland kwam maar GOOLD betrok dus ook boter uit het binnenland. Hij deed wel goede zaken en hij

had een goede naam. Op bevel van JACOBUS II wordt hij, op 22 februari 1687, door het Hof van de Exchequer als commissaris aangesteld in een ruzie over niet betaalde wissels. Hij had dus ook in Engeland een goede naam. GOOLD blijkt dan een tijd in Engeland vertoefd te hebben. Maar in 1689 is hij terug te Oostende. Op 2 februari 1689 reist hij naar Duinkerke om een accoord te maken met Peter DATON, kapitein op de "St-Nicolas" met Ross als thuishaven. DATON zou naar Nantes of naar Bordeaux varen om wijn en van daar naar Londen. GOOLD gaf hem 113 pond groten mee, hij betaalde de bevoorrading en ook de verzekering. Einde augustus van dat jaar helpt hij Joannes BACHUSIUS in het uitrusten van het Engels pinkschip "The Friends Rescue" met Stephen SAMSON als schipper. Dit schip moest koopwaar in Ierland afhalen maar het werd waarschijnlijk gekaapt want er wordt niet meer over geschreven. Ook de "Sinte-Barbara" met Karel PEETERS als schipper onderging dit lot. James GALLWAY had nochtans vanuit Cork naar GOOLD geschreven, op 8 juni 1690, over de lading die bestond uit 31 pakken gekamde wol en 22 vaatjes boter. Ook huiden waren ingescheept. GOOLD had de "Sinte-Barbara" in april naar Cork gestuurd met hoppe en stoffen. Nu dat het schip door de Fransen gekaapt was, weigerde GOOLD zijn aandeel in de lading te erkennen. Dat zou een vierde van de waarde geweest zijn. Die lading werd door de kapers in beslag genomen maar zij lieten het schip terugkeren naar Cork.

James GALLWAY had dan alle onkosten voor zijn rekening. Hij stelde voor de "Sinte-Barbara" met een lading tabak naar Oostende te sturen maar GOOLD moest daarvoor 500 gulden betalen. Of GOOLD dat aangenomen heeft, is mij niet bekend. Hij zal in een onaangenaam proces verwickeld geweest zijn want het duurt tot 1692 vóór-aleer wij nog iets over hem horen. GOOLD bestelt dan stoffen te Rijsel, lijnwaad, garen, picottes (mij onbekend) en die worden dan door wagens over Menen naar Brugge of naar Gent gebracht. Wanneer zij daar aankwamen werden ze op de barge ingescheept voor Oostende.

In oktober 1692 werden die stoffen op de "Markies de Castanago" geladen en dit schip vertrok dan naar Cadiz met Matthijs VAN DEN BERGHE als kapitein. De goederen waren bestemd voor Richard FOARE die te Cadiz verbleef. Zij stonden voor de helft op rekening van Lukas HOARE, voor een vierde op rekening van John Fils GERALD uit Londen en voor een vierde op rekening van GOOLD. De volledige lading kostte 4.816 gulden maar daar zaten dan ook meer dan 6.000 ellen ruw linnen in, meer dan 2.700 ellen gebleekt linnen, een pak kant die te Gent gekocht was en twee honderd piccotés en lampellas (mij dus onbekend). Men moet dan nog de douanerechten rekenen en het vervoer. Ook "De Eendracht", een schip van Vlissingen met Joos DE CLERKE als kapitein, werd zo naar Cadiz gestuurd met een lading lijnwaad, lamprellas, piccotés en barracans. Voor die lading en voor het vervoer werden 4.880 gulden betaald.

In april 1693 was GOOLD schepen te Oostende. Tot dan toe woonde hij in een huis van Marie Catherine VAN NUYS te Oostende (3) maar in dat jaar kocht hij een woning in de Vlamingstraat te Brugge. Dat huis heette "De Meerminne" maar GOOLD noemde het "Het Land van Belofte". Mevrouw deed daar allerlei herstellingswerken uitvoeren door de metselaar GODDIJN en de timmerman VLAMINCK. Zij deed ook 100 sparren kopen die moesten dienst doen als stokken om het lijnwaad op te hangen. Dan bracht zij al haar meubels naar de nieuwe woning en uit een lange lijst blijkt dat het gezin GOOLD goed bemiddeld was. Mevrouw schatte haar inboedel met ondergoed,

linnen en kleren erbij, op 6.000 gulden. Men vraagt zich af waarom GOOLD naar Brugge kwam wonen terwijl hij zijn zaken meestal te Oostende moest afhandelen. Het enige antwoord hiervoor is dat GOOLD Brugge voornamer vond dan Oostende. Daar zetelde de Kamer van Koophandel en daar ook kreeg GOOLD in 1693 een bewijs van goed gedrag door de meester en de officieren van "The Ancient Company des Gens de la Grande Bretagne" verblijvende te Brugge. Brugge zag niet graag de bloei van Oostende en men trachtte zoveel mogelijk schepen binnen te krijgen in de Kom (4). William GOOLD ging daar niet zo diep op in. Hij was een zakenman die alleen zijn voordeel nastreefde. Terwijl hij nu te Brugge woonde deed hij ook zaken met Gentse kooplieden als Laurentius HOYS en Henry BRAYBROOKE. Deze laatste bestelde bij GOOLD, in februari 1693, 500 tot 1.000 vaatjes boter en in april van dat jaar vroeg hij er nog eens 600 tot 1.000. Hij had gehoord dat verschillende schepen verwacht werden uit Ierland. Hij wilde ook twintig tot dertigduizend pond lood kopen. Voor zo'n grote bestelling reisde GOOLD naar Cork waar hij de fluit "De Noordse Bergman" kon charteren, een schip uit Drammen in Noorwegen. Dat schip werd geladen met 2.416 vaatjes boter, met huiden, serge, baai en ander gerief. Voor William GOOLD waren daar 111 vaatjes boter bij en 100 huiden.

Het schip verliet de haven van Cork op 10 oogst 1693 en de 15de van die maand werd het door de Franse kaper Thomas BETT genomen en opgebracht in de Havre de Grace. Nicolaas en Lundert VAN GOUDSTWART, kooplieden te Le Havre en Hieronimus BRUGMAN van Drammen deden veel onkosten om de scheepsgoederen op te eisen. Het vertrok uit Le Havre de 25ste mei en bereikte drie dagen later Oostende. De lading was gered alhoewel 67 vaatjes boter in sequester te Le Havre moesten blijven. Er waren echter veel onkosten te betalen. Het salaris van de bemanning moest betaald worden voor negen maanden en tien dagen te Le Havre en een halve maand te Oostende. Het verblijf van die bemanning in een herberg te Le Havre moest ook betaald worden en er waren drie invloedrijke mensen die zware rekeningen binnenbrachten. In totaal was er voor 2.561 pond groten schade. Die grote som moest dan betaald worden door de mensen die de lading besteld hadden en dat bracht nog eens betwistingen en onkosten mee.

(vervolgt)

VRAAG

De heer Pierre CLAES, fel geboeid door de historiek van de oude SS. Petrus & Pauluskerk zoekt foto's van dit gebouw, zowel interieur als exterieur, die dateren van vóór de brand van 1896.

Adres : Kerkstraat, 44 Oostende.

INDEX 1987

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 100 ₣ te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate" met vermelding "Index 1987". U kunt uiteraard ook rechtstreeks terecht in de museumshop.

Index 87 verschijnt in de loop van de maand Januari.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door Jean Pierre FALISE

XLIII - GEDENKPLAAT JAN DE CLERCK

Op initiatief van de V.Z.W. "De Vrienden van Jan De Clerck" en met steun van Rotary Club Oostende werd op zaterdag 24 oktober 1987 een gedenkplaat Jan De Clerck (1) onthuld aan de gevel van het woonhuis Edith Cavellstraat 4, Oostende.

Het plaket werd ontworpen door kunstbeeldhouwer August MICHIELS (2). Het draagt als tekst

Hier woonde en werkte de
Oostendse Kunstschilder
Jan De Clerck
van 1910 tot 1930

Links onder staat het Rotary-embleem met de tekst Rotary Oostende. Rechts, over de ganse hoogte, het hoofd van de kunstschilder in profiel.

(1) Over Jan DE CLERCK verschijnt voor het ogenblik een reeks in "De Plate".

(2) August MICHIELS : "De Plate" 15e jaargang, blz. 86-273.

HONDERDJARIGEN TE OOSTENDE (1749-1977)

(naar een anonieme lijst uit ons archief)

- 1749 Uittekst van het ANTWERPS ALMANAK. "Oostendse zeevaarder overleden van 100 jaar en 6 maanden. Geboren in 1648.
- 1767 Hendrik TILLY (105 jaar). Geboren te Oostende in 1662. Gestorven te Haarlem in 1767.
- 1782 Elisabeth VAN DE KARRE - PRCIES (101 jaar). Geboren in 1681. Huwde op 42 jarige leeftijd met Peeter VAN DE KARRE. Op 56 jarige ouderdom bracht zij haar ELFDE kind ter wereld. (Ref. : GROOTEN BRUSSELSCHEN ALMANAK).
- 1870 Uittekst van het ADVERTIENTIEBLAD van VEURNE (Dato 6 april 1870). "Maandag laatstleden is te Oostende overleden, in de Carnegiestraat nummer 11, een bijna honderdjarige dame, de genaamde Joanna Petronella LASSÉ (weduwe van Scheepskapitein Pieter VAN WAEFELGHEM)". Geboren te Oostende op 23 juli 1770.
- 1932 Johanna DELAERE - SYMOENS (102 jaar). Geboren te Zuyenkerke op 2 augustus 1832. Overleden in 1934.
- 1955 Joséphine COQUEL - TAELEMANS (100 jaar min 1 maand). Geboren op 31 juli 1855. Overleden 1 maand vóór haar 100ste verjaardag op 25 mei 1955.
- 1956 Mathilde DEWEERT - DESMET (102 jaar). Geboren in 1856. Overleden in 1958.
- 1957 Sylvie STALMANS - FOCKEY (101 jaar). Geboren te Brugge op 10 oktober 1857. Overleden te Brugge in 1958. Woonde bijna gans haar leven te Oostende.

- 1958 Octavie VAN ZIELEGHEM - MORTELEZ (102 jaar). Geboren te Oostende in 1858. Overleden te Oostende in 1960. Woonde in de Timmermanstraat.
- 1961 Francisca LINGIER - VERMEERSCH. Geboren in 1861. Woonde op de Opexwijk. Was bekend als "Meetje" LINGIER.
- 1962 Hortense DEMEY - OPSTAELE (103 jaar). Geboren te Middelkerke in 1862. Overleden te Oostende in januari 1965. Woonde op een appartement op de Van Iseghemlaan.
- 1969 Alfons DECKMIJN. Oud visser. Geboren in 1869. Overleden in 1971.
- 1969 Léon VAN OVERSCHELDE (100 jaar). Geboren te Keiem in 1869. Overleden te Oostende op 11 januari 1969. Zat op een klapstoeltje aan de spekkewinkel naast de cinéma Rialto in de Langestraat.
- 1969 Césarine CLOET - EEREBOUT (102 jaar). Geboren in 1869. Overleden in 1971.
- 1972 Maria DEFLOOR - VAN DOORSELAAR (101 jaar). Geboren te Sint-Gilles Dendermonde op 15 februari 1872. Overleden te Oostende op 16 september 1973.
- 1974 Victorine DEVRIENDT (Weduwe Léon MADELEIN - + Oostende 5 november 1923). Woonde in de Witte Nonnenstraat 55. Uitbaters van Café MON BIJOU van 1904 tot 1914. Na 1914 werd Leon MADELEIN een zelfstandige meubelmaker en later nachtwaker in de Rijkswachtkazerne van Blankenberge.
- 1977 Urbanie WICKE - RABAYE. Geboren te Izenberge op 6 april 1877. Huwde op 18 mei 18... met Robrecht WICKE. Vóór 1909 woonden zij te Veurne doch verhuisden in dat jaar naar Oostende waar zij in de Dorpstraat woonden. Tijdens de oorlog 14/18 verhuisden zij onderscheidelijk naar Nieuwpoort, Veurne en Izenberge. Na de oorlog keerde het echtpaar terug naar Oostende waar zij een pension uitbaatten in de Koninginnelaan. Robrecht WICKE overleed te Oostende op 16 april '58 en zijn vrouw verhuisde naar de Rogierlaan.
- 1977 Petrus (Pito) Josephus DELEY. Geboren te Oostende op 27 juni 1877. Huwde een eerste keer op 28 december 1899 te Oostende met Emma CHAPEL (Weduwe van Isidoor VERMEIRE). Zijn vrouw overleed op 2 april 1940. Hertrouwde te Oostende op 28 september 1940 met Joséphine LUST uit Gistel. Zijn tweede vrouw overleed op 5 april 1958. Petrus DELEY was roeier bij het Belgisch Loodswezen te Vlissingen. Hij vestigde zich in deze stad in 1909. Later werd hij loods. Tijdens de oorlog 14/18 vluchtte hij naar Engeland. Vrouw en zijn zes kinderen bleven achter. Op 1 april 1972 nam Petrus DELEY zijn intrek in Godtschalck.

DE SPOORWEG OOSTENDE - TORHOUT

Deze spoorweg werd in 1985, na lange discussies, afgebroken. Zijn ontstaan situeert zich op 17 juni 1863. Op die dag werd de "S.A. COMPAGNIE DU CHEMIN DE FER d'OSTENDE A ARMENTIERES" door de belastingsinspecteur Louis-François Joseph HERLA uit Sint-Joost-ten-Node en Désiré MARECHAL, een burgerlijk ingenieur uit Brussel opgericht. Het traject van de spoorweg zou over Gistel, Eernegem en Wijnendale naar Torhout lopen.

Bron : Ernigahem nr 1/85

J.B. DREESEN

IN DIT NUMMER

- blz. 301 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (4).
blz. 304 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVI.
blz. 305 : I. VANHYFTE : De Cercle des Sports.
blz. 306 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
blz. 307 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders...aanvullingen.
blz. 308 : O. VILAIN : Oostende al 250 jaar een vuile stad.
blz. 309 : G. VERMEERSCH : Merkwaardige stukken uit onze verzameling.
blz. 310 : De Zwarte Nonnen te Oostende - een historiek (deel 18).
blz. 314 : Oorlogsdagboek 1940-1944.
blz. 323 : J. KLAUSING : Klacht van de Oostendse meisjes.
blz. 324 : D. VERSTRAETE : William Goold.
blz. 328 : J.P. FALISE : Monumenten, beelden & gedenkplaten te Oostende - XLIII.
Honderdjarigen te Oostende (1749-1977).
blz. 329 : J.B. DREESEN : De spoorweg Oostende-Torhout.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

SAS SLIJKENS ANNO 1839

detail uit "Plan de la Ville et des Environs d'Ostende", uitg.
A. AVANZO, Brugge; Lith. S. AVANZO, Brussel.

